EBÛ MA'ŞER KATTÂN TABERÎ (Abdülkerîm bin Abdüssamed)

Kırâat, tefsîr, nahiv, hadîs ve Şafiî mezhebi fıkıh âlimi. Künyesi Ebû Ma'şer olup ismi Abdülkerîm bin Abdüssamed bin Muhammed bin Ali bin Muhammed'dir. Aslen Taberistanlı olduğu için Taberî nisbet edildi Kattân lakabı verildi. Mekke'de yerleşti ve orada 478 (m. 1085) yılında vefât etti.

Küçük yaşta Kur'ân-ı kerîmi ezberleyip, din ve âlet (yardımcı) ilimlerine temel olan bilgileri öğrenen Ebû Ma'şer Kattân, birçok ilim merkezini dolaşarak oradaki alîmlerin ilminden istifâde etti. Harran'da Ebü'l-Kâsım Ali bin Muhammed bin Ali Zeydî'den, Mekke'de Ebû Abdullah Kâzerûnî'den, çeşitli yerlerde; İbn-i Nefis, İsmâil bin Râşid Haddâd, Hüseyn bin Muhammed İsfehânî, Ebû İshâk Ahmed bin Muhammed Salebi ve İbn-i Ya'iş'den kırâat ve tefsîr ilimlerini tahsil etti. Kâdı Ebû Tayyib Taberî, Ebû Abdullah bin Nazif, Ebû Türâb bin Abdullah, Tunus'ta; Ebû Abdullah bin Yûsuf tan hadîs-i şerîf öğrendi. Ebû Tayyib Taberî ve daha birçok âlimden fıkıh ilmini tahsil etti. Çeşitli memleketleri dolaşarak, ilimde yüksek bir seviyeye geldikten sonra Mekke'de yerleşti. Kırâat ilminde Mekkelilerin İmâmı oldu. Mekke'ye gelen ve orada ikâmet eden müslümanlara yıllarca kırâat dersi verdi. Taliblerine "Tefsîr-i Sa'lebî', "Tefsîr-i Nakkaş" adlı tefsîrleri ve "Müsned-i İmâm-ı Ahmed" adlı hadîs kitabını açıkladı, insanlara, Şafiî mezhebi fıkıh bilgilerinin inceliklerini öğretti. İlmi; ehline öğretir, ehli olmayanın kendisinden istifâdesine izin vermezdi. Talebelerine maddî yardımda bulunur, onların mâli sıkıntı sebebiyle ilim tahsilinden uzak kalmalarını istemezdi. Vaktini ilim öğrenmek ve öğretmekle geçirir, çok ibâdet ederdi. Allahü teâlânın rızâsı için olmayan bir iş ve sözden şiddetle kaçar, O'nun emrine muhalif iş yapmaktan çok korkardı. Tatlı dili, güler yüzü ve herbiri bir düstûr olan güzel sözleriyle insanlara nasihatlerde bulunur, onların Cehennem ateşinden kurtulmaları için çalışırdı. Huzûr ve saadetin Allahü teâlânın emir ve yasaklarına uymak ve O'nun bildirdiklerini, uygun şekilde insanlara yaymakla mümkün olabileceğini söylerdi. İslâmiyeti doğru olarak öğrenmeyenin, başkalarına öğretmesinin mümkün olmayacağını bildirir, dini doğru olarak Ehl-i sünnet âlimlerinden veya kitaplarından öğrenmek gerektiğini anlatırdı.

Çeşitli ilimlerde birçok talebe yetiştiren Ebû Ma'şer Kattân'dan ilim öğrenip rivâyetlerde bulunanlar arasında; İbrâhim bin Mesih, Ebû Bekr Muhammed bin Abdülbaki Ensârî, Ebû Temmâm Damirî, Hasen bin Ömer Taberî, Halef bin Nehhâr, Ebû Ali Arca' ve daha birçok âlim vardır. Hasen bin Halef bin Belîme, Muhammed bin İbrâhim, Mensûr bin Hayr ve daha birçok âlim ondan kırâat ilmi tahsil etti. Talebeleri de hocaları gibi, öğrenmiş oldukları güzel ilimleri insanlara öğretmeye gayret ettiler.

Yetiştirmiş olduğu yüksek ilim sahibi talebeleri yanında, pek kıymetli eserler de yazan Ebû Ma'şer Kattân'ın en meşhûr eseri, sekiz kırâat âliminin kırâatlerini anlatan "Telhis fil-kırâat-i semân" adlı kitabıdır. Şaz kırâatleri anlatan "Er-Reşâd fî şerh-i kırâat-i Şâzze"si ve kırâatte binbeşyüz tariki (kırâat rivâyet eden âlim) ihtivâ eden "Suk-ül-urûs" kitabı kırâatle ilgili eserleri arasındadır. Ayrıca "Tabakât-ül-Kurra" adlı eserinde kırâat âlimlerini tabakalar hâlinde yazmış, tefsîrle ilgili "Kitâb-üd-dürer"i te'lîf etmiştir. Fıkıh ilmine dâir "Uyûn-ü-mesâil" adlı bir eseri vardır.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-üş-Şâfiiyye (Sübkî), cild-5, sh. 152

2) Mîzân-ül-i'tidâl cild-2, sh. 644

3) Lisân-ül-Mîzân cild-4, sh. 49

4) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 358

5) Tabakât-ül-müfessirîn cild-1, sh. 332

6) Mu'cem-ül-müellifîn cild-5, sh. 316

7) El-A'lâm cild-4, sh. 52